

Boven Ystad liggen twee mooie valleien n.l. Eriksdalen en Fyledalen. Bij de eerste vallei zagen we een Slechtvalk op een schuurtje zitten. Vlak daarvoor vloog nog een Zwarte Specht langs. De grote verrassing kregen we in het Fyledalen te zien. Op een gegeven moment kregen we verschillende Hollandse auto's in de gaten, die langs de kant stonden. Op een nabijgelegen stukje grasland zaten verschillende vogelaars met telescopen. Daar kregen we te horen, dat er twee Steenarenden zaten, hetgeen ook inderdaad het geval bleek te zijn. Het ging hierbij om twee jonge exemplaren. Even

later streek ook een van de ouders bij hen neer, zodat we in één kijkerbeeld drie Steenarenden te zien kregen. Naderhand begrepen we, dat het hier om Steenarenden gaat, die ook in het Fyledalen broeden.

Het zou te ver voeren al de vogels te vermelden, die we in deze paar dagen te zien kregen. U kunt van ons aannemen, dat het er behoorlijk wat waren. Gezegd door prachtig en zacht weer maakten we hier enkele fantastische dagen mee, die beslist voor herhaling vatbaar zijn.

Het Pact van Teylingen

Jelle van Dijk

Bezoekers van de bijeenkomsten in het Jan Verwey Natuurcentrum weten zo langzamerhand wel wat er met dat Pact van Teylingen wordt bedoeld. Op vrijwel elke laatste vrijdag van de maand wordt bij de mededelingen, voorafgaand aan de lezing, de stand van zaken aangaande dit Pact toegelicht. Nu de onderhandelingen over het Pact in een beslissend stadium zijn gekomen, lijkt het goed alle leden van onze vereniging via De Strandloper over deze problematiek te informeren.

Eerst iets over de voorgeschiedenis. In 1993 publiceerde het provinciaal bestuur van Zuid-Holland de nota "Keuzevarianten en Keuzebepalingen voor de Duin- en Bollenstreek en de Leidse Regio." In deze nota koos de provincie, kort samengevat, voor een sterke inkrimping van het bollenareaal ten gunste van huizenbouw. Deze huizenbouw was niet in de eerste plaats bedoeld voor de eigen aanwas vanuit de Duin- en Bollenstreek, maar vooral voor de woningzoekenden uit de Leidse Regio. Een storm van protest was het gevolg. Door toedoen van het Samenwerkingsorgaan Duin- en Bollenstreek (SDB), onder aanvoering van burgemeester Jonkman van Rijnsburg, werd nog in hetzelfde jaar een "onaanvaardbaar" uitgesproken, neergelegd in de nota "ZO KAN HET NIET!"

Het provinciebestuur besloot hierop tot instelling van een werkgroep waarin diverse overheden en belangenorganisaties uit de Duin- en Bollenstreek vertegenwoordigd zouden zijn. Deze werkgroep, "Projectgroep Toekomst Duin- en Bollenstreek" geheten, ging in de zomer van 1994 aan de slag. Het doel was te komen tot een afsprakenstel die inhoud moet geven aan een lange termijn toekomstperspectief van de Duin- en Bollenstreek. Die afsprakenstel hebben de deelnemende partijen het Pact van Teylingen genoemd.

Wie praten er eigenlijk mee in die projectgroep? Onze plaatsgenoot, gedeputeerde Ted Jansen, heeft na de provinciale verkiezingen het voorzitterschap van mevrouw Stolker overgenomen. Hij wordt bijgestaan door de Dienst Ruimte en Groen en andere functionarissen. Natuurlijk zijn de colleges van B&W uit de streek vertegenwoordigd, evenals

de colleges uit de Leidse Regio. Verder maken vertegenwoordigers van de Bloembollen- en de Bloementeelt deel uit van de projectgroep. Ook de Keukenhof als toeristische organisatie is vertegenwoordigd. Het Hoogheemraadschap van Rijnland is ook gesprekspartner in dit overleg. De groene sector is vertegenwoordigd door de Stichting Duinbehoud en het Milieu Overleg Duin- en Bollenstreek (MODB). In laatstgenoemde club is ook onze vereniging vertegenwoordigd. Namens het MODB nemen Udo Hassefras uit Lisse (tegenwoordig Gouda) en Jacques Warmerdam uit Noordwijkerhout aan de onderhandelingen deel. De Zuidhollandse Milieufederatie liet vanaf het begin weten weinig te zien in de opzet van het Pact van Teylingen, daar de afspraken op convenanten gebaseerd zullen zijn. Verder was en is de Zuidhollandse Milieufederatie van mening dat een groot deel van de bollengronden juist geschikt is voor een beheerste verstedelijking. Beter uitbreiding van de bebouwing op deze sterk bemeste en vervuilde bodems dan het 'beschermen' van een bedrijfstak die nog ver verwijderd is van de landelijk na te streven milieukwaliteitseisen. Onze vereniging heeft zich evenals vrijwel alle bij het MODB aangesloten verenigingen van deze zienswijze gedistantieerd. Het lijkt ons beter ons in te zetten voor het behoud van het typische landschap van de Bollenstreek met daarin een bollenteelt die streeft naar een sterke vermindering van het gebruik van mest en bestrijdingsmiddelen.

Het verdwijnen van de bollenteelt uit de Bollenstreek zal de deur naar sterke verstedelijking wagenwijd open zetten. De druk op de Bollenstreek is wat dat betreft het laatste half jaar alleen nog maar toegenomen. Minister De Boer heeft na enige tegenslagen in het kabinet zich nu sterk gemaakt voor het behoud van het Groene Hart. Als het aan haar ligt vindt de gewenste woningbouw niet plaats langs de (zachte) randen van het Groene Hart maar (onder andere) in de Bollenstreek. Ook minister Jorritsma sprak laatst over "enkele nieuwe woonkernen langs die stille spoorlijn door de Bollenstreek". Het moge duidelijk zijn dat als de deelnemers in het Pact van Teylingen het niet met

elkaar eens worden, de landelijke overheid niet zal aarzelen de verstedelijking van de Bollenstreek in een stroomversnelling te brengen.

Wat is er na al die gespreksronden en raadplegingen van achterbannen op papier gezet? Voor mij ligt nu de vierde versie van het Pact, gedateerd 7 november 1995. Het is natuurlijk niet mogelijk om gedetailleerd in te gaan op alles wat er op zo'n 50 pagina's is verwoord. In de inleiding wordt gezegd dat dit Pact als een manifest gezien moet worden. De deelnemende partijen willen zich inspannen de afspraken in daden om te zetten. De samenwerking die gestalte gekregen heeft in dit Pact, moet in de komende jaren in het beleid tot uitdrukking worden gebracht.

Het Pact is duidelijk over de toekomst van de bollenteelt. De Bollenstreek als bakermat van de bloembollencultuur zal voor een belangrijk deel gereserveerd blijven voor de bollenteelt. In een nadere uitwerking van het Pact zal nauwkeurig het zogenaamde kerngebied worden aangegeven. Gespecialiseerde glastuinbouw zal binnen dit gebied niet worden toegestaan. Ook uitbreiding van het zogenaamde ondersteunend glas op bollenbedrijven zal binnen bepaalde delen van het gebied (omgeving Keukenhof) sterk aan banden worden gelegd. De bollensector zegt toe te streven naar een milieuvriendelijke vorm van bollenteelt. Bedrijven die met bollen te maken hebben, zullen zich in de toekomst op bedrijventerreinen moeten vestigen.

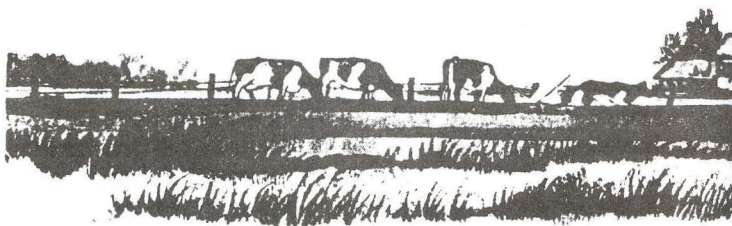
De nog te realiseren woningbouw zal uitsluitend bedoeld zijn voor de woningzoekenden uit de eigen gemeente. Alleen in Voorhout mag verder gebouwd worden voor woningzoekenden uit de Leidse regio. Elke gemeente krijgt met zogenaamde contouren te maken waarbinnen nog woningbouw mag plaatsvinden. Dit punt geeft nogal wat wrijving tussen de verschillende gemeenten. Een gemeente als Noordwijk met al vergevorderde plannen voor een flinke uitbreiding (Bronsgest) mag dit uitvoeren, terwijl de prille plannen van Noordwijkerhout voor een uitbreiding bij het Mossennest (nog) niet in het Pact werden opgenomen.

Veel van wat in het hoofdstuk "Natuur en Ecologie" wordt genoemd, was ook al te vinden in allerlei provinciale en landelijke beleidsstukken. De winst voor de natuurbescherming zit vooral in het feit dat deze zaken nu breed gedragen worden. Zo erkennen de deelnemende partijen in het Pact het belang van de graslandgebieden (Polder Hoogeweg, Polder Elsgeest, Boekhorstpolder) en zeggen toe mee te werken aan het realiseren van ecologische verbindingzones. Hiermee wil men de geïsoleerd liggende landgoederen (Offem, Leeuwenhorst en Keukenhof) verbinden met het duingebied. Verder zal langs de Leidse Vaart gestreefd worden naar bredere oeverzones waardoor hier van een zogenaamde natte verbindingzone sprake zal zijn.

Een punt waar lang over gediscussieerd is, betreft de natuurontwikkeling langs de binnenduinderand. Binnenkort wordt de waterwinning in het zuidelijke

deel van de AWD gestaakt en zal een deel van het regenwater via kwel afvloeien naar de laaggelegen bollenvelden bij Ruigenhoek en De Zilk. De provincie Zuid-Holland was voornemens bij Ruigenhoek een groot, nat natuurgebied te ontwikkelen, waarbij het ontstaan van duinrellen bevorderd zou worden. Onder zware druk vanuit de agrarische sector is dit plan teruggetrokken. Nu wordt gesproken over een hydrologische bufferzone bij Ruigenhoek (oppervlakte nader te bepalen). Wel zal bij Lentevreugd (Wassenaar) een stuk bollenland bestemd worden voor natuurontwikkeling, omdat ook in Berkheide door veranderde winmethoden water naar het achterland zal afvloeien. Hoewel de vertegenwoordigers van de agrarische sector zich bij dit voorstel hebben neergelegd, brengt het woord Lentevreugd de gemoederen bij de achterban nog steeds in grote beroering.

Wat de directe omgeving van Noordwijk betreft zal de Duinweg en het verlengde daarvan als grens gaan gelden voor het duingebied. Alle percelen aan de westzijde van deze weg, met uitzondering van twee percelen bollenland, zullen een andere

bestemming krijgen. Dit houdt in dat er op termijn enkele campings naar een andere locatie moeten uitzien. Of het zweefvliegveld gehandhaafd kan blijven, valt nog te bezien. Er wordt al gesuggereerd dat door de andere waterhuishouding in de AWD dit veld binnen enkele jaren toch te drassig zal zijn geworden om hier nog met zweefvliegtuigen te kunnen opstijgen en landen.

In het kader van het Pact van Teylingen is een enorm stuk werk verzet. De werkgroepen en de projectgroep waren vrijwel uitsluitend bemensd door ambtenaren van gemeenten en provincie die voor dit werk waren vrijgesteld van andere bezigheden. Zoals gebruikelijk moesten de vertegenwoordigers vanuit het Milieu Overleg Duin- en Bollenstreek al deze werkzaamheden er maar even bij doen naast hun normale dagelijkse werk. Wij mogen Udo Hassefras en Jacques Warmerdam dan ook bijzonder erkentelijk zijn voor de wijze waarop zij zich hebben ingezet voor deze zaak. In de tweede plaats moet ook Marc Janssen van Stichting Duinbehoud worden genoemd, die hoewel hij beroepshalve dit soort zaken ook behartigt, veel gedaan heeft voor "de groene paragraaf" in het Pact van Teylingen.